Lietas Nr. C03028714
Lietas arhīva Nr. C-0287-14

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rēzeknē 2014.gada 2.decembrī

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesnese S.Vasiļevska
ar tiesas sēdes sekretāri D.Somu
tulci R.Kločko,

piedaloties prasītāja /pers. A/ pārstāvei /pers. B/ un atbildētājas Viļānu novada pašvaldības pārstāvei /pers. C/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret Viļānu novada pašvaldību par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi.

Aprakstošā daļa

/pers. A/ 2014.gada 21.jūlijā iesniedza tiesā prasību pret Viļānu novada pašvaldību par īpašuma tiesību atjaunošanu zemi, norādot, ka saskaņā ar Valsts vēstures arhīva izziņu viņa vectēvam /pers. D/ 1939.gadā piederēja zeme 14,4 ha platībā, kas atradās /adrese/.
Prasītājs norāda, ka 1991.gad 31.oktobrī viņš iesniedza Viļānu pagasta zemes komisijai iesniegumu par mantojamās zemes piešķiršanu lietošanā, bet 1993.gada 15.februārī – iesniegumu par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu.
Ar Viļānu pagasta zemes komisijas 1996.gada 24.oktobra lēmumu Nr.216 viņam tika piešķirta zeme 7,2 ha platībā pastāvīgā lietošanā.
Savukārt Viļānu pagasta padome ar 1997.gada 23.septembra lēmumu Nr.1 atteica atjaunot zemes īpašuma tiesības, jo likumā noteiktajā termiņā, tas ir, līdz 1996.gada 1.jūnijam viņš neiesniedza mantojuma tiesības apliecinošus dokumentus.

Pamatojoties uz likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5. un 20.pantu, likuma „Par zemes reformas pabeigšanu lauku apvidos" 1. un 16.pantu, /pers. A/ lūdzis atjaunot viņam īpašuma tiesības uz mantojamo zemi, kadastra apzīmējumus /numurs A/, platībā 7,2 ha.

Vēlāk iesniegtajos prasības pieteikuma papildinājumos /pers. A/ norādījis, ka viņa tēvs /pers. F/ ir miris 1975.gadā, bet tēva dzimšanas reģistrācijas ieraksts nav saglabājies. Tādējādi viņam nav iespējams ar dokumentiem pierādīt savu radniecību ar bijušo zemes īpašnieku /pers. D/.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 288.panta otrās daļas 1.punktu prasītājs lūdzis konstatēt juridisko faktu, ka /pers. F/, dzimis 1912.gada 9.novembrī, bija /pers. D/ dēls.

Viļānu novada pašvaldība savā rakstveida paskaidrojumā norādījusi, ka ar pašvaldības 2009.gada 6.maija lēmumu Nr.6 /pers. A/ tika izbeigtas lietošanas tiesības uz piešķirto zemes gabalu 7,2 ha platībā. Tā kā minētais zemes gabals piekrīt Viļānu novada pašvaldībai, pušu starpā tika noslēgts zemes nomas līgums.

Atbildētāja paskaidro, ka tā atzīst prasītāja tiesības uz mantojamo zemi 4,8 ha platībā, nevis 7,2 ha platībā, kā to lūdzis prasītājs. Saskaņā ar arhīva izziņu viensētas īpašnieks 1939.gadā bija /pers. D/, bet 1942.gadā šis īpašums vienādās daļās piederēja viņa mantiniekiem /pers. G/, /pers. H/ un /pers. F/.

Līdz ar to zemes kopējā platība 14,40 ha ir sadalāma starp trīs mantiniekiem un /pers. A/ atjaunojamas īpašuma tiesības uz zemi 4,8 ha platībā /adrese/.

Tiesas sēdē prasītāja pārstāve /pers. B/ uzturēja prasību daļā par īpašuma tiesību atzīšanu /pers. A/ uz mantojamo zemi 4,8 ha platībā, bet atteicās no prasības daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz 2,4 ha zemes. /pers. B/ lūdza konstatēt juridisko faktu, ka prasītāja tēvs /pers. F/ bija /pers. D/ dēls, un apmierināt /pers. A/ prasību.

Viļānu novada pašvaldības pārstāve /pers. C/ uzturēja iesniegto rakstveida paskaidrojumu un papildus norādīja, ka /pers. G/ meitai /pers. I/ ir atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi 4,8 ha platībā, bet /pers. H/ meitai /pers. J/ – piešķirta kompensācijas par 4,8 ha zemes. Tā kā mantojamās zemes kopplatība ir 14,40 ha, tad prasītājam iespējams atjaunot īpašuma tiesības uz zemi 4,8 ha platībā.

Motīvu daļa

Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus un liecinieku liecības, tiesa uzskata, ka /pers. A/ prasība ir pamatota un apmierināma.
Likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 5.panta pirmā daļa noteic, ka zemes īpašuma tiesības atjaunojamas uz personiska pieprasījuma pamata bijušajiem zemes īpašniekiem, kuru īpašumā zeme Latvijas Republikā bija 1940.gada 21.jūlijā, vai viņu mantiniekiem saskaņā ar Latvijas Republikas 1937.gada Civillikumu. Šā likuma 8.panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka īpašuma tiesības uz zemi apliecina valsts arhīva izziņa, izraksts no pēdējā ieraksta zemesgrāmatā vai cita zemes īpašuma tiesības apliecinoša dokumenta vai arī tiesas spriedums. Mantiniekiem var atjaunot zemes īpašuma tiesības, ja viņi iesniedz radniecību apliecinošus dokumentus.
Saskaņā ar Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņu Nr.3-11/12464 /adrese/ viensētas ar kopējo zemes platību 14,40 ha īpašnieks 1939.gadā bija /pers. D/, bet 1942.gadā īpašums vienādās daļās piederēja viņa mantiniekiem /pers. G/, /pers. H/ un /pers. F/.
Ar Latvijas Republikas Centrālās zemes komisijas 2007.gada 18.jūnija lēmumu Nr.6868 /pers. I/ atjaunotas īpašuma tiesības uz /adrese/ viensētas, kas piederēja /pers. D/, zemes daļu 4,8 ha kopplatībā.
Savukārt Rēzeknes rajona Viļānu pagasta zemes komisija ar 1996.gada 16.augusta lēmumu Nr.207.11 apstiprinājusi /pers. J/ izmaksājamo

kompensāciju par lauku zemi /adrese/ 4,8 ha platībā.
Lietā nav strīda par faktu, ka /pers. I/ un /pers. J/ ir bijušā zemes īpašnieka /pers. D/ mantinieces.
No /pers. A/ dzimšanas apliecības redzams, ka viņa tēvs ir /pers. F/.
Saskaņā ar Civilprocesa likuma 288.panta pirmo daļu tiesa izskata lietas par tādu faktu konstatēšanu, no kuriem atkarīga fizisko un juridisko personu mantisko un nemantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās.
Civilprocesa likuma 289.pants noteic, ka tiesa konstatē juridiskos faktus tikai tad, ja iesniedzējam nav iespējams citādā kārtībā saņemt attiecīgos dokumentus, kas apstiprina šos faktus, vai ja šie dokumenti nozaudēti, nozagti vai iznīcināti un zudusi iespēja tos atjaunot.
Tieslietu ministrijas Dzimtsarakstu departamenta arhīva nodaļas 2014.gada 2.jūlija izziņa Nr.16.3-1/D-874/1236 apliecina, ka dokumentu trūkuma dēļ nav iespējams sniegt ziņas par /pers. F/ dzimšanu, jo Kristceļu vecticībnieku draudzes 1910.-1921.gada dzimušo reģistri nav saglabājušies.
Līdz ar to prasītājam nav iespējams saņemt dokumentus, kas apstiprina viņa tēva /pers. F/ radniecību ar bijušo zemes īpašnieku /pers. D/ un ir zudusi iespēja dzimšanas reģistru atjaunot, jo /pers. F/ ir miris. No šo personu radniecības fakta konstatēšanas ir atkarīga jautājuma izlemšana par prasītāja zemes īpašuma tiesībām.
Tādējādi tiesa atzīst, ka ir ievēroti visi juridiskā fakta konstatēšanai nepieciešamie priekšnoteikumi.
Liecinieks/pers. N/ tiesas sēdē liecināja, ka viņš personīgi pazina /pers. F/, kura tēvs bija /pers. D/.
Liecinieks/pers. O/ apliecināja, ka viņš ir prasītāja kaimiņš /adrese/. Viņš pazina arī prasītāja tēvu /pers. F/, kura tēvs savukārt bija /pers. D/. /uzvārds/ ģimenei piederēja zeme un ēkas, pašlaik namīpašumā dzīvo prasītājs.
Tiesa atzīst, ka ar lietā iegūtajiem pierādījumiem – lieciniekuliecībām un prasītāja dzimšanas apliecību – ir pierādīts juridiskais fakts, ka /pers. F/ bija /pers. D/ dēls.
Konstatētais fakts liecina, ka prasītājs /pers. A/ ir bijušā zemes īpašnieka /pers. D/ mazdēls, tātad saskaņā ar Civillikuma 390.pantu, 391.panta 2.punktu un 404.panta 1.punktu - pirmās šķiras likumiskais mantinieks.

Atbilstoši likuma „Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 6.panta pirmajai daļai bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem tiek atjaunotas īpašuma tiesības uz zemi, ja zemes pieprasījums iesniegts līdz 1991.gada 20.jūnijam, izņemot likumā paredzētos ierobežojumus. Saskaņā ar šā likuma 20.panta ceturto daļu dokumenti, kas apliecina zemes īpašuma vai mantošanas tiesības, iesniedzami attiecīgajai pagasta padomei ne vēlāk kā līdz 1996.gada 1.jūnijam. Šā termiņa nokavēšanas gadījumā zemes īpašuma tiesības var atjaunot tikai tiesa.

Kā redzams no lietas materiāliem, tad /pers. A/ 1991.gada 31.oktobrī iesniedzis Viļānu pagasta zemes komisijai iesniegumu par mantojamās zemes 5 ha piešķiršanu piemājas saimniecības izveidošanai.

Ar Rēzeknes rajona Viļānu pagasta zemes komisijas 1996.gada 24.oktobra lēmumu Nr.216 /pers. A/ piešķirta zeme 7,2 ha platībā pastāvīgā lietošanā ar lietošanas tiesību pāreju citām personām piemājas saimniecības izveidošanai /adrese/. Minētajam lēmumam pievienots grafiskais materiāls - piešķirtās zemes izvietojuma un robežu plāns.

/pers. A/ 1993.gada 15.februārī iesniedzis Viļānu pagasta zemes komisijai iesniegumu par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi 4,8 ha platībā.

Rēzeknes rajona Viļānu pagasta padome ar 1997.gada 23.septembra lēmumu Nr.1 atteikusi /pers. A/ atjaunot zemes īpašuma tiesības, jo līdz 1996.gada 1.jūnijam netika iesniegti mantojuma tiesības apliecinoši dokumenti.

Ar Viļānu novada pašvaldības 2009.gada 6.maija lēmumu izbeigtas /pers. A/ lietošanas tiesības uz zemes gabalu ar kadastra numuru /numurs A/platībā 7,2 ha un zemes gabalam noteikts statuss – pašvaldībai piekritīga zeme. 2009.gada 20.maijā starp Viļānu pagasta padomi kā iznomātāju un /pers. A/ kā nomnieku noslēgts lauku apvidus zemes nomas līgums Nr.293 par zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/ kopplatībā 7,2 ha nomu līdz 2014.gada 1.maijam. Analoģisks nomas līgums 2014.gada 1.aprīlī noslēgts starp Viļānu novada domi un prasītāju līdz 2014.gada 1.maijam.

No Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas pilnās izdrukas par nekustamo īpašumu redzams, ka valsts kadastra informācijas sistēmā ir reģistrēts zemes un būvju īpašums ar kadastra numuru /numurs A/, kas atrodas /adrese/, un sastāv no zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/ kopplatībā 7,2 ha un divām zemes īpašumam nepiederošām būvēm ar kadastra apzīmējumiem /numurs B/, /numurs C/. Minētā zemes vienība ir pašvaldībai piekritīgā zeme, bet to apsaimnieko /pers. A/.

Likuma "Par zemes privatizāciju lauku apvidos" 3.pantā noteikts, ka privatizācijai lauku apvidos ir pakļauta zeme, kura 1940.gada 21.jūlijā bija fizisko personu īpašumā, ja šī zeme līdz 1996.gada 1.novembrim piešķirta fiziskajai personai pastāvīgā lietošanā, rezervēta uz termiņpieprasījuma pamata vai piešķirta pastāvīgā lietošanā kā līdzvērtīga zeme bijušā zemes īpašuma vietā.

Šā likuma 11.pants noteic, ka zemes īpašuma tiesības var atjaunot, atdodot dabā zemi, kas bijusi īpašumā, vai tās vietā piešķirto zemi, kuras maksimālā kopplatība nav ierobežota.

Tādējādi šajās likuma normās ir ietverts nosacījums, ka zemes reformas ietvaros var iegūt īpašumā to zemi, kas bija piešķirta pastāvīgā lietošanā.

Pamatojoties uz minētajām tiesību normām un ievērojot apstākļus, ka /pers. A/ zemes reformas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir iesniedzis pieprasījumus par mantojamās zemes piešķiršanu lietošanā un īpašuma tiesību atjaunošanu, tiesa uzskata, ka prasītājam kā bijušā zemes īpašnieka /pers. D/ likumiskajam mantiniekam ir atjaunojamas īpašuma tiesības uz /adrese/ viensētas zemi 4,8 ha platībā, nododot viņa īpašumā zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/ daļu 4,8 ha platībā, kas atrodas /adrese/, un kas /pers. A/ bija piešķirta pastāvīgā lietošanā.

Civilprocesa likuma 74.panta trešās daļas 1.punktā noteikts, ka prasītājs ir tiesīgs pilnīgi vai daļēji atteikties no prasības. Tādā gadījumā atbilstoši Civilprocesa likuma 223.panta 4.punkta noteikumiem tiesa izbeidz tiesvedību lietā.

Tā kā prasītāja pilnvarotā pārtsāve /pers. B/ ir atteikusies no prasības daļā par īpašuma tiesību atjaunošanu uz mantojamo zemi 2,4 ha platībā un viņai tādas tiesības ir paredzētas prasītāja 2014.gada 10.jūlijā izdotajā pilnvarā, tad minētais apstāklis ir pamats tiesvedības izbeigšanai šajā prasības daļā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 225.panta noteikumiem atkārtota griešanās tiesā strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata nav pieļaujama.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 189.–193.pantu, 223.panta 4.punktu un 224.pantu tiesa

n o s p r i e d a

apmierināt pilnīgi /pers. A/ prasību.
Atjaunot /pers. A/, personas kods /personas kods/, īpašuma tiesības uz /adrese/ viensētas zemi 4,8 ha platībā, nododot viņa īpašumā zemes vienības ar kadastra apzīmējumu /numurs A/ daļu 4,8 ha platībā, kas atrodas /adrese/.
Izbeigt tiesvedību /pers. A/ prasības daļā pret Viļānu novada pašvaldību par īpašuma tiesību atjaunošanu uz zemi 2,4 ha platībā.
Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2014.gada 9.decembra Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātā, iesniedzot apelācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā.

Tiesnese S.Vasiļevska